

مقایسه تطبیقی ارزش گذاری اقتصادی CVM مقاصد گردشگری شهری مطالعه موردی: پارک‌های ائل‌گلی و باغلاباغی شهر تبریز

عادل شری‌زاده^۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

رحیم حیدری چپانه - دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

مازیار حسین‌پور - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

مهدی هریسچیان - دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۰۲/۲۲ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۰۷/۲۲

چکیده

ارزش گذاری مناطق توریستی در شهرها در راستای اتخاذ راهبردها و سیاست‌های اقتصادی از مهم‌ترین مقوله‌های توسعه و برنامه‌ریزی صنعت گردشگری به شمار می‌آید. پارک‌های ائل‌گلی و باغلاباغی واقع در استان آذربایجان شرقی و شهر تبریز به دلیل دارا بودن جاذبه‌های زیاد، از مناطق توریستی و گردشگری مهم شهر تبریز می‌باشند. لذا مطالعه ارزش توریستی آن می‌تواند در پیش‌بینی نیازها و رفع کمبودها و توسعه گردشگری در این شهر مؤثر باشد. روش پژوهش توصیفی - تحلیلی است. هدف پژوهش حاضر برآورد ارزش توریستی پارک‌های ائل‌گلی و باغلاباغی با استفاده از روش ارزش گذاری مشروط CVM بوده که در این راستا با استفاده از مدل لوجیت و پرسشنامه انتخاب دوگانه به بررسی عوامل مؤثر در پذیرش تمایل به پرداخت برای بازدید از این پارک‌ها می‌پردازد. با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده ۳۲۰ نمونه برای پارک ائل‌گلی و تعداد ۱۵۰ نمونه برای پارک باغلاباغی انتخاب شدند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ۶۵ درصد بازدیدکنندگان پارک ائل‌گلی و ۶۷ درصد بازدیدکنندگان پارک باغلاباغی حاضر به پرداخت مبلغی برای بازدید از این جاذبه‌های توریستی می‌باشند. متغیرهای مبلغ پیشنهادی، میزان تحصیلات، درآمد، رضایت، بعد خانوار، سن و جنسیت عوامل مؤثر در احتمال پذیرش تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان از این پارک‌ها می‌باشند. متوسط تمایل به پرداخت گردشگران در ازای استفاده از خدمات گردشگری پارک ائل‌گلی ۱۲۰۰۰ ریال برای هر نفر و پارک باغلاباغی ۱۰۰۰۰ ریال برای هر نفر است و با در نظر گرفتن این میزان متوسط ارزش کل تفریحی سالانه پارک ائل‌گلی ۱/۰۶۹/۴۰۹/۹۵۲/۰۰۰ میلیارد ریال و ارزش کل تفریحی سالانه پارک باغلاباغی ۶۳/۸۹۴/۷۳۲/۰۰۰ میلیارد ریال برآورد می‌شود. لذا با توجه به ارزش و اهمیت بالای این پارک‌ها، می‌بایست برنامه‌ریزان برای توسعه گردشگری و بالا بردن رفاه بازدیدکنندگان به این منطقه توجه بیشتری داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: پارک‌های توریستی، ارزش گذاری مشروط CVM، پارک ائل‌گلی، پارک باغلاباغی، شهر

تبریز

مقدمه

گردشگری پدیده‌ای است که از گذشته دور مورد توجه جوامع انسانی بوده و برحسب نیازهای متفاوت اقتصادی و اجتماعی به پویایی خود ادامه داده و با توجه به توسعه روزافزون ارتباطات و افزایش چشمگیر تعداد گردشگران و درآمدهای ارزی حاصل از آن نتایج بسیاری همچون اشتغال را برای جوامع به دنبال داشته است (Sharpley, 2002:98). بر اساس پیش‌بینی‌های سازمان جهانی گردشگری (UNWTO) تعداد گردشگران جهان در سال ۲۰۳۰ میلادی، به بیش از ۱/۸ میلیارد نفر خواهد رسید. سه منطقه جهان که بیش‌ترین تعداد جهانگرد را خواهند داشت، به ترتیب عبارت‌اند از: اروپا ۷۱۷ میلیون نفر، شرق آسیا و اقیانوسیه ۳۹۷ میلیون نفر و آمریکا ۲۸۲ میلیون نفر (UNWTO, 2014:25). طبق آمارهای به‌دست‌آمده از سازمان آمار جهانی سهم کلی سیروسفر و گردشگری در بخش اقتصاد دنیا مبلغی معادل ۷۰۰۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۳ بوده است که انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۰ میلادی، این صنعت رتبه نخست را در میان صنایع جهان به خود اختصاص خواهد داد. صنعت گردشگری به عنوان یک مقوله اقتصادی از ابعاد و ویژگی‌های بسیاری برخوردار است که در این زمینه بررسی اثرات اقتصادی آن شاید مهم‌ترین وجه آن محسوب گردد چراکه می‌تواند منافع و اثرات مثبت اقتصادی این صنعت را به حداکثر برساند و در نتیجه نواحی که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم به این صنعت وابسته‌اند از این اثرات بهره‌مند شوند. اقتصاد گردشگری مؤلفه‌های زیادی را شامل می‌شود که بررسی ضریب تکاثری، مطالعه نشت نقدینگی، بررسی و تحلیل سیستم حساب اقماری گردشگری^۱، توسعه مدل‌های برنامه‌ریزی اقتصادی، قیمت‌گذاری^۲، توسعه محصول^۳، فرایند عرضه و تقاضای کالا^۴ و خدمات، بررسی مزیت‌های نسبی^۵، تحلیل و بررسی افزایش سرانه درآمدهای ملی^۶، بازاریابی گردشگری^۷ و تعیین ارزش اقتصادی جاذبه‌های اکوتوریستی از مهم‌ترین این مؤلفه‌هاست (حیدری چپانه، ۱۳۸۷: ۱۳۲). بی‌شک اقتصاد گردشگری می‌تواند به‌مثابه یک عامل اصلی در بازسازی و توسعه اقتصادی و اجتماعی مناطق کمتر توسعه‌یافته نظیر نواحی روستایی و بهبود شرایط زیست‌محیطی منابع طبیعی از جمله مقاصد اکوتوریستی نقش مؤثری را ایفاء کند (Sharpley, 2002:233). منابع طبیعی و زیست‌محیطی در توسعه و پویایی بسیاری از اشکال و گونه‌های صنعت گردشگری نقش اصلی را ایفاء می‌کنند که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: اکوتوریسم، گردشگری مناطق روستایی، گردشگری ماجراجویی و مناطق تفرجگاهی. از این‌رو ضروری است ارزش اقتصادی آن‌ها مشخص شده و پیش از انجام و اجرای هرگونه طرح و پروژه‌های گردشگری، ارزیابی زیست‌محیطی بسیار لازم و ضروری می‌نماید. ارزش‌گذاری مناطق گردشگری و کارکردهای زیست‌محیطی برای تصحیح تصمیمات اقتصادی که اغلب به منابع زیست‌محیطی به عنوان کالا و خدمات رایگان می‌نگرند، از مهم‌ترین عناصر برنامه‌ریزی گردشگری محسوب می‌گردد. همچنین شناخت و فهم منافع زیست‌محیطی، تبیین و ارائه راهبردهای زیست‌محیطی کشور به برنامه‌ریزان جهت تصمیم‌گیری‌های مناسب، سنجش نقش و اهمیت منابع زیست‌محیطی در حمایت از رفاه انسانی و توسعه پایدار، جلوگیری از فعالیت‌های تهدیدکننده محیط‌زیست و مناطق گردشگری، تعدیل و اصلاح حساب‌های ملی مانند تولید ناخالص ملی و جلوگیری از تخریب چشم‌اندازهای طبیعی و بهره‌برداری بی‌رویه منابع طبیعی از دیگر دلایل ارزش‌گذاری مناطق گردشگری و کارکردهای زیست‌محیطی می‌باشند (Guo et al, 2001:141). محیط‌های طبیعی، جاذبه‌های فراوانی برای توسعه صنعت گردشگری فراهم می‌کند و توسعه این صنعت می‌تواند تأثیرات مثبت و منفی عمده‌ای در محیط طبیعی ایجاد کند، بنابراین بررسی و تحلیل دقیق گردشگری پایدار بسیار ضروری می‌نماید.

1. Tourism Satellite Accounts(TSA)
2. Pricing
3. Product Development
4. Demand – Supply Process
5. Relative Advantages (Endowments)
6. Per Capita
7. Tourism Marketing

شهر تبریز به دلیل داشتن جاذبه‌های متنوع مثل موزه‌ها، بناهای یادبود، مقبره‌ها، پارک‌ها و معماری‌های منحصر به فرد تاریخی و مکان‌های مربوط به حوادث مهم و افراد مشهور، از دیرباز دیار آشنای جهانگردان، سفرنامه نویسان، تجار و طالبان علم بوده است. سفرنامه‌های متعدد جهانگردان مسلمان و شرق شناسان غربی حکایت از جایگاه والای جغرافیایی، فرهنگی و تاریخی این سرزمین دارد؛ اما تا به حال شهر تبریز نتوانسته است از مواهب اقتصادی و فرهنگی گردشگری به نحو شایسته‌ای استفاده کند. در پژوهش حاضر دو پارک ائل‌گلی و باغ‌لارباغی شهر تبریز به صورت تطبیقی مورد بررسی قرار گرفته و هدف پژوهش حاضر برآورد ارزش توریستی پارک‌های ائل‌گلی و باغ‌لارباغی با استفاده از روش ارزش گذاری مشروط CVM است و درصدد است به این سؤال پاسخ داده شود که ارزش توریستی این دو پارک چقدر است؟ و همچنین گردشگران تا چه میزان حاضرند در ازای استفاده از امکانات این پارک‌ها هزینه کنند؟ با فرض اینکه حدود نیمی از گردشگران حاضرند در ازای بهره‌مندی از خدمات توریستی این پارک‌ها هزینه کنند، به گردآوری اطلاعاتی در این خصوص پرداخته شده است. در نهایت پیشنهادهایی جهت بهبود وضعیت این پارک‌ها ارائه شود.

سابقه ارزیابی اقتصادی تفرجگاه‌ها به چند دهه اخیر می‌رسد و در این میان کشورهای توسعه یافته از جمله آمریکا و برخی کشورهای اروپایی، نسبت به سایر کشورها پیشگام بوده و مطالعات زیادی در این خصوص انجام داده‌اند (قاضی، ۱۳۸۷: ۳۶). کریگر در سال ۲۰۰۱، برای برآورد ارزش اقتصادی جنگل‌های ایالت مونتانا آمریکا بر اساس روش ارزش گذاری مشروط CVM، ۱۰۸ دلار برای هر سفر محاسبه گردیده و همچنین ارزش تفریحی مناطق جنگلی شرق کشور آمریکا، با استفاده از همین روش، ۱۰/۴۳ دلار برای هر خانواده در هر سال برآورد شده است. (Krieger, 2001: 1-40) لی و هان^۱ ارزش تفریحی ۵ پارک ملی در کره جنوبی را در سال ۲۰۰۲ به طور متوسط ۱۰/۵۴ دلار برای هر خانواده در سال به دست آوردند. (Lee & Han, 2002: 531-540) سالازار و مندز^۲ تمایل به پرداخت خانوارهای علاقه‌مند به کالاهای فرهنگی را برای بازسازی کامل قلعه عرب در منطقه والنسیای اسپانیا به روش CVM، ۵۳-۵۸ پوند و برای سایر خانوارها ۳۳-۳۸ پوند به دست آوردند (Salazar & Mendez, 2005: 241-296). گورلوک^۳ با استفاده از روش ارزش گذاری مشروط CVM، ارزش خدمات اکوسیستم در ایالت بارسای ترکیه را ۶۷/۴۴ دلار در سال برای هر خانواده برآورد کرد (Gurluk, 2006: 209-218). ساتوت^۴ و همکاران با همین روش ارزش تفریحی جنگل‌های سرو در لبنان را ۴۴/۴۳ دلار در سال برای هر خانواده محاسبه کردند (Sat tout et al, 2007: 315-322). رینیسداتیر و همکاران^۵ با استفاده از روش ارزش گذاری مشروط تمایل به پرداخت افراد برای پارک ملی اسکافتال و آبشار گولفوی ایرلند را به ترتیب ۵۰۸ و ۳۳۳ میلیون کرون برآورد کردند (Reynisdottir et al, 2008: 1076-1083). حکیم^۶ در مطالعه‌ای با عنوان ارزش گذاری اقتصادی منابع گردشگری طبیعی در اندونزی با روش ارزش گذاری مشروط و هزینه سفر، ارزش اکوتوریستی سالانه این منابع را ۷/۴۱ میلیون روپیه برآورد نموده است (Hakim, 2011: 91-101). مجومدار^۷ و همکاران تمایل به پرداخت گردشگران برای پارک‌های جنگلی شهری جورجیای آمریکا را به روش ارزش گذاری مشروط ۱۱/۲۵ دلار و ارزش سالانه آن را حداقل ۸۱ و حداکثر ۱۶۷ میلیون دلار برآورد کرده‌اند (Majumdar et al, 2011: 275-282). در ایران نیز برای نخستین بار یخشکی (۱۳۵۳) ارزش تفریحی پارک سی‌سنگان را ۸۹۶۰ ریال در هکتار برآورد کرد. عسگری و مهرگان (۱۳۸۰) تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان میراث تاریخی گنج‌نامه همدان را با روش مشروط ۱۵۶۰ ریال به ازای هر بازدید تخمین زدند. خداوردی‌زاده و همکاران (۱۳۸۷)

1. Lee & Han
2. Salazar & Mendez
3. Gurluk
4. Sat tout
5. Reynisdottir et al
6. Hakim
7. Majumdar

میانگین تمایل به پرداخت گردشگران روستای کندوان آذربایجان شرقی را ۳۹۰۵ ریال و ارزش تفریحی سالانه این روستا را حدود ۱۱۷۲ میلیون ریال می‌دانند. جعفری و همکاران (۱۳۹۲)، ارزش تفریحی منطقه گردشگری کهمان استان لرستان را با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط برای هر بازدید ۹۷۸۴ ریال و ارزش سالیانه آن را نیز ۱/۷۶۱/۱۲۰/۰۰۰ ریال برآورد نموده‌اند. فتاحی و همکاران (۱۳۹۳)، متوسط تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان از پارک جنگلی چهل چای استان گلستان را ۱۹۷۲۴ ریال به ازای هر بازدید و ارزش سالانه تفریحی آن را هم بیش از ۲ میلیارد ریال برآورد کرده‌اند. امینی و شهبازی (۱۳۹۴) در برآورد ارزش تفریحی جنگل‌های بلوط شهرستان‌های سیروان و چرداول با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط، ارزش تفریحی سالانه این جنگل‌ها را ۱۰۱/۱۵۳/۰۹۸ تومان برآورد نموده‌اند. کیانی سلمی (۱۳۹۵) میانگین تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان از پارک کوهستانی صفا اصفهان را با روش ارزش‌گذاری مشروط ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ تومان و مبلغ کل ارزش تفریحی سالانه را ۱/۵۴۶/۷۵۱/۸۴۲ تومان برای هر خانوار برآورد کرده‌اند.

مبانی نظری

ارزش‌گذاری مشروط CVM

روش ارزش‌گذاری مشروط CVM، برای اولین بار توسط سیراسی^۱ در سال ۱۹۴۷ پیشنهاد شد و از آن تاریخ به بعد گسترش وسیعی پیدا کرده است. CVM میزان تمایل به پرداخت (WTP)، یا میزان تمایل به دریافت (WTA)، برای تغییرات به وجود آمده در کالا و خدمات محیط‌زیست را مستقیماً از طریق پرسش از مردم ارزش‌گذاری می‌کند (Alberini & Krupnick, 2002: 159). به‌عنوان مثال از آن‌ها سؤال می‌شود که شما حاضرید چه مبلغی برای بهبود کیفیت هوا به میزان X درصد بپردازید؟ این مبلغ در اقتصاد، تمایل به پرداخت نامیده می‌شود. یا اینکه از آن‌ها سؤال می‌شود که حاضرید چه مبلغی بپذیرید تا اجازه دهید کارخانه‌ای که منجر به افزایش آلودگی هوا به میزان X درصد خواهد شد در نزدیکی منزلتان تأسیس شود؟ (این مبلغ در اقتصاد به تمایل به دریافت معروف است) (Asafu Adjaya, 2000: 324). در واقع هدف روش CVM، استخراج برتری‌ها و سلیقه‌های فردی، در زمینه‌های پولی برای تغییر در کیفیت و کمیت منابع زیست‌محیطی غیر بازاری است (Chanel et al, 2004: 119). کلمه مشروط در CVM، نشان‌دهنده وجود شرطی در شبیه‌سازی بازار فرضی برای کالای مورد سؤال است که بر مبنای آن بازارهای فرضی باید به صورت عادی طراحی شوند تا اشخاص پاسخ‌دهنده درک درست‌تری از فضای ساخته‌شده داشته باشند تا از به وجود آمدن ارباب در پاسخ‌های داده‌شده جلوگیری شود؛ بنابراین واقعیت‌گرایی برای تضمین دقت و اعتبار تمایل به پرداخت اشخاص شرطی لازم است. لذا برای دستیابی به یک برآورد دقیق از میزان منافع حاصل از کالاهای زیست‌محیطی غیر بازاری، پرسشنامه باید به‌طور هم‌زمان، ضروریات اصول حاکم بر متدولوژی تحقیق و تئوری‌های اقتصادی را تأمین نماید (Hamilton & Dasgupta, 2004: 101). بررسی CVM، چندین مرحله دارد. ابتدا مصاحبه‌گر کالا یا خدمت زیست‌محیطی را که شامل تغییر در موضوع مورد تحقیق است، توضیح می‌دهد. مرحله دوم، مکانیسمی برای استخراج WTP یا WTA پاسخ‌دهنده است. چندین شکل برای استخراج WTP وجود دارد. انتخاب دوگزینه‌ای، جدیدترین فناوری در CVM محسوب می‌شود؛ که بر استخراج رجحان جمعی از طریق رجحان فردی استوار است. چون از طریق رأی اکثریت می‌توان رجحان‌ها و سلیقه‌های جامعه را تعیین کرد و رفاه جامعه را حداکثر نمود. با وجود اینکه رجوع به آراء اکثریت، یک شیوه صد در صد مناسب جهت ارزش‌گذاری کالا و خدمات زیست‌محیطی نمی‌باشد، ولی به عنوان یک روش که تقریب نسبتاً قوی از رجحان‌های جامعه به دست می‌دهد و در اکثر مطالعات زیست‌محیطی کارایی آن به

اثبات رسیده است. لذا در بیشتر جوامع دمکراسی از این روش جهت ارزش گذاری کالای عمومی استفاده می شود. در بررسی CVM سؤالاتی درباره ویژگی های اجتماعی - اقتصادی پاسخ دهندگان و نیز اطلاعات دیگری درباره شرایط زیست محیطی و سایر عواملی که ممکن است بر WTP افراد مؤثر باشد، مطرح می شود. بخش پایانی مطالعه CVM، تحلیل آماری است. اطلاعات جمع آوری شده از طریق پاسخنامه، به صورت داده های آماری، در معادلات پردازش شده برای برآورد شاخص های آماری نظیر واریانس، انحراف از معیار، میانگین مازاد مصرف کننده و ... استفاده می شود (Vassanadumrongdee & Shunji Matsuoka, 2005: 265).

گردشگری شهری

در طی تاریخ، شهرها کانون توجه فعالیت های مرتبط با گردشگری از جمله اسکان، تفریح و سایر تسهیلات و خدمات برای گردشگران بوده است؛ بنابراین، بیشتر فعالیت های مرتبط با گردشگری در شهرها از جمله کلان شهرهای بزرگ متمرکز شده است و گردشگری شهری به منزله مهم ترین و باارزش ترین بخش گردشگری مورد توجه مجامع دانشگاهی قرار گرفته است (Venkatachalam, 2003: 100). به تازگی، گردشگری شهری به دلیل رشد سریع اقتصادی و افزایش درآمدها، به ویژه در کشورهای آسیایی و افزایش رقابت بین کشورها برای بازآرایی گردشگری از اهمیت ویژه ای برخوردار است. امروزه، تخمین زده می شود گردشگری ۶ درصد صادرات کالاها و خدمات جهان را به خود اختصاص می دهد (Sattout et al, 2007: 316). نواحی شهری به علت جاذبه های تاریخی و فرهنگی، اغلب مقاصد گردشگری مهمی محسوب می شوند. شهرها معمولاً جاذبه های متنوع و بزرگی همچون موزه ها، بناهای یادبود، سالن های تئاتر، استادیوم های ورزشی، پارک ها، مراکز خرید و مکان های تاریخی دارند که جاذب گردشگرند (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۵: ۱۸۸). شهرها هم به منزله محل توریست فرست و هم به منزله مقصد توریست پذیر محسوب می شوند. بیشتر شهرها و به ویژه شهرهای قدیمی و پایتخت ها این چنین نقشی را دارند (تقوایی و همکاران، ۱۳۹۱: ۸۱). امروزه، گردشگری شهری را یکی از عوامل توسعه اقتصادی، اجتماعی و رفاهی شهر و شهرنشینان می دانند (موحد و دولت شاه، ۱۳۹۰: ۳۰). در گردشگری شهری، عوامل متعددی می تواند زمینه ساز جذب گردشگری شود که وجود آداب و سنن می تواند یکی از این عوامل باشد (قرخلو، ۱۳۸۵: ۹۱). با این اوصاف، مراکز شهری، به علت تجمع نهادهای مدنی و زیرساخت های اجتماعی، می توانند محل مناسبی برای جذب و جلب گردشگران داخلی و خارجی محسوب شوند. اهمیت این نوع گردشگری، زمانی که با تاریخ و تمدن یا شرایط ویژه طبیعی آن ناحیه همراه شود، دوچندان شده و با برنامه ریزی های مناسب و بجا به آسانی توانایی تبدیل شدن به قطب بزرگ گردشگری را خواهد داشت (یغفوری و همکاران، ۱۳۹۰: ۶). امروزه، شهرها یکی از مقاصد پر بیننده گردشگری جهان اند که هر ساله پذیرای میلیون ها نفر گردشگرند. گردشگری شهری امروزه به صورت یک فعالیت مهم درآمدی که جریان کارها، اقدام های اجتماعی و تغییرات فضایی چشمگیری را شکل می دهد. فضاهای شهری، به ویژه محدوده بافت های تاریخی و قدیمی، به علت وجود جاذبه های نوستالژیک، معماری فرهنگی و بناهای ارزشمندی که نمادی از شرایط اقتصادی، اعتقادی و اجتماعی آن دوران است، از مقاصد مهم گردشگری به شمار می روند (کردوانی و غفاری، ۱۳۹۰: ۷۰).

پارک های شهری

به پارک هایی که در حوزه یک شهر واقع شده اند پارک شهری گفته می شود. پارک های شهری، بر اساس مقیاس و حوزه نفوذ به پارک همسایگی، پارک محله ای، پارک ناحیه ای، پارک منطقه ای و پارک شهری تقسیم می شوند.

- پارک همسایگی؛ پارک همسایگی، وسعتی کمتر از ۵۰۰۰ مترمربع دارد و شعاع نفوذ آن، از ۱۰۰ متر تجاوز نمی کند. استفاده کنندگان آن، اغلب گروه سنی کودکان و نوجوانان هستند. از این رو، گاهی پارک کودک نیز

نامیده می‌شود. دسترسی به این پارک باید با پای پیاده امکان‌پذیر باشد؛ به طوری که یک کودک ۹ ساله بتواند مسیر دورترین نقطه واقع در حوزه نفوذ تا پارک را به‌تنهایی طی کند. همچنین، لازم است که کودک یادشده در پیمودن مسیر از خیابان تندرو عبور نکند (مجنونیان، ۱۳۷۴: ۵۹).

- پارک محله‌ای؛ مساحت پارک محله‌ای از ۵۰۰۰ مترمربع تا ۵۰۰۰۰ مترمربع متغیر است و شعاع حوزه نفوذ آن نیز، ۱۰۰۰ متر برآورد می‌شود. نحوه دسترسی به این پارک نیز باید با پای پیاده امکان‌پذیر باشد، به طوری که یک کودک ۹ ساله بتواند دورترین نقطه در محله تا پارک را طی کند. او در این مسیر، می‌تواند از خیابان تندرو بگذرد ولی نباید از مسیرهای خیلی تندرو عبور کند (مجنونیان، ۱۳۷۴: ۶۵).
- پارک ناحیه‌ای؛ مساحت پارک ناحیه‌ای، ۲ تا ۴ برابر پارک محله‌ای (از ۵۰۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰۰۰ مترمربع) است. شعاع حوزه نفوذ آن، ۲۰۰۰ متر برآورد می‌شود و مراجعه‌کنندگان می‌توانند از دورترین مرکز ناحیه، با پای پیاده و طی چند دقیقه به پارک برسند. آنان در مسیر طی شده، ممکن است از دسترسی‌های مختلف عبور کنند.
- پارک منطقه‌ای؛ مساحت پارک منطقه‌ای، از ۱۰۰۰۰۰ مترمربع تا ۲۰۰۰۰۰ مترمربع، یعنی دو برابر مساحت پارک ناحیه‌ای است و شعاع نفوذ آن نیز، ۴۰۰۰ متر برآورد می‌شود. دسترسی به پارک، با استفاده از وسایل نقلیه امکان‌پذیر است. به طوری که از دورترین نقطه منطقه تا پارک را بتوان در زمان ۱۵ دقیقه یا بیش‌تر طی کرد.
- پارک فرا شهری؛ این پارک‌ها دارای مساحت بیش‌تر از ۲۰ هکتار هستند و حوزه نفوذ آن‌ها می‌تواند بخشی از شهر یا تمام آن باشد. این پارک‌ها به منظور تفرج و گریز مردم از آلودگی هوا و شلوغی شهر مورد استفاده قرار می‌گیرند. دسترسی به این پارک‌ها با استفاده از وسایل نقلیه امکان‌پذیر است. بخش‌هایی از این پارک‌ها همچنین، در صورت نیاز مردم به جابه‌جایی، می‌توانند به جاده دسترسی داشته باشند. به طور کلی، به ازای هر ۵۰ هزار نفر جمعیت، یکی از این پارک‌ها مورد نیاز است (حکمتی، ۱۳۸۹: ۶۵).

روش پژوهش

در مقاله حاضر برای برآورد ارزش تفریحی پارک‌های ائل‌گلی و باغ‌لار باغی شهر تبریز از روش ارزش‌گذاری مشروط CVM استفاده می‌شود و همچنان که اشاره شد این روش تلاش می‌کند که تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان را تحت گزینه‌های بازار فرضی مشخص، تعیین نماید. قیمت‌گذاری کارکردهای زیست‌محیطی که عموماً بدون قیمت می‌باشند گام مهمی برای تصحیح تصمیمات اقتصادی که به محیط طبیعی به عنوان کالا و خدمات رایگان و استفاده بی‌رویه و بیش‌ازحد از آن‌ها نگریسته می‌شود، محسوب می‌گردد، بنابراین رایج‌ترین رهیافت مبتنی بر بازار فرضی، ارزش‌گذاری منافع محیط‌زیستی به صورت مشروط است (امیرنژاد و خلیلیان، ۱۳۸۵: ۱۵). در روش انتخاب دوگانه فرض می‌شود افراد دارای تابع مطلوبیت زیر هستند: (Amirnejad et al, 2006: 665-667).

$$U(Y, S) \quad (1)$$

که در آن U تابع مطلوبیت غیرمستقیم، Y درآمد فرد و S برداری از سایر عوامل اقتصادی-اجتماعی فرد می‌باشد. هر بازدیدکننده حاضر است مبلغی از درآمد خود را برای استفاده از منبع محیط‌زیستی به عنوان مبلغ پیشنهادی (A) بپردازد که این استفاده باعث ایجاد مطلوبیت برای وی می‌گردد. میزان مطلوبیت ایجادشده در اثر استفاده از منابع زیست‌محیطی بیش‌تر از حالتی است که وی از منابع زیست‌محیطی استفاده نمی‌کند و رابطه زیر آن را نشان می‌دهد (Haneman, 1984: 335).

$$U(1, Y - A; S) + \varepsilon_1 \geq U(0, Y; S) + \varepsilon_0 \quad (2)$$

که در آن ε_0 و ε_1 متغیرهای تصادفی با میانگین صفر هستند که به گونه تصادفی و مستقل از همدیگر توزیع شده‌اند.

تفاوت ایجاد شده در مطلوبیت (ΔU) در اثر استفاده از منبع زیست محیطی عبارت است از:

$$\Delta U = (1, Y - A: S) - U(0, Y: S) + (\epsilon_1 - \epsilon_0) \quad (3)$$

ساختار پرسشنامه دوگانه در بررسی تمایل به پرداخت افراد، دارای یک متغیر وابسته با انتخاب دوگانه می باشد. لذا، الگوی لوجیت برای بررسی میزان تأثیر متغیرهای توضیحی گوناگون بر میزان WTP بازدیدکنندگان برای تعیین ارزش تفریحی استفاده شد. بر اساس الگوی لوجیت احتمال (P_1)، این که فرد یکی از پیشنهادها را بپذیرد به صورت رابطه زیر بیان می شود (Haneman, 1984: 341):

$$P_1 = F_{\eta}(\Delta U) = \frac{1}{1 + \exp(-\Delta U)} \quad (4)$$

$$\frac{1}{1 + \exp[-(\alpha - \beta A + \gamma Y + \theta S)]}$$

که $F_{\eta}(\Delta U)$ تابع توزیع تجمعی با یک اختلاف لجستیک استاندارد است و بعضی از متغیرهای اجتماعی - اقتصادی از جمله درآمد، مبلغ پیشنهادی، سن، جنسیت، اندازه خانوار و تحصیلات در این پژوهش را شامل می شود. β, γ, θ و ضرایب قابل برآوردی هستند که انتظار می رود $0 \leq \beta, \gamma, \theta < \infty$ باشند. سه روش برای محاسبه مقدار WTP وجود دارد روش نخست موسوم به میانگین WTP است که از آن برای محاسبه مقداری انتظاری WTP به وسیله انتگرال گیری عددی در محدود صفر تا بی نهایت استفاده می شود. روش دوم، موسوم به میانگین WTP کل است که برای محاسبه مقدار انتظاری WTP به وسیله انتگرال گیری عددی در محدوده $-\infty$ تا $+\infty$ بکار می رود و روش سوم، موسوم به میانگین WTP بخشی است و از آن برای محاسبه مقدار انتظاری WTP به وسیله انتگرال گیری عددی در محدوده صفر تا پیشنهاد بیشینه (A) استفاده می شود از بین این روش ها، روش سوم بهتر است، زیرا این روش ثبات و سازگاری محدودیتها با تئوری، کارایی آماری و توانایی جمع شدن را حفظ می کند که از رابطه زیر محاسبه می شود (Lee, Han, 2002: 535):

$$E \int_0^{MAX} (WTP) = F_N(\Delta U) dA = \int_0^{MAX} \frac{a}{1 + \exp[-(a + \gamma Y + \theta S)]} da, a = (a + \gamma Y + \theta S) \quad (5)$$

که $E(WTP)$ مقدار انتظاری تمایل به پرداخت و a عرض از مبدأ تعدیل شده می باشد که به وسیله جمله اجتماعی - اقتصادی به جمله عرض از مبدأ اصلی (a) اضافه شده است. جهت انتخاب فرم تابعی مناسب با استفاده از آزمون غیر آشیانه ای مک کینون، رابطه ۶ برآورد می گردد (Judge et al, 1982: 125):

$$\log x_{it} + V_t + e_t \quad \sum_{i=1}^n \log y_t = b_0 + \theta \quad (6)$$

پس از برآورد مدل بالا ضریب متغیر V_t با استفاده از آزمون والد مورد ارزیابی قرار می گیرد. در صورت معنی داری ضریب این متغیر مدل خطی و در صورت غیر معنادار شدن مدل لگاریتمی انتخاب و برای تجزیه و تحلیل های بعدی مورد استفاده قرار می گیرد. در نهایت با قرار دادن مقدار میانگین متغیرهای کمی و میزان مد متغیرهای کیفی در مدل رگرسیون انتخابی مقدار میانگین تمایل به پرداخت به دست می آید. پارامترهای الگوی لوجیت به روش حداکثر راست نمایی با استفاده از نرم افزار shazam و محاسبات ریاضی با نرم افزار maple برآورد گردیدند. در تحقیق حاضر از روش پیمایش استفاده شده است. همچنین برای تدوین چارچوب نظری تحقیق و مروری بر تحقیقات پیشین، از روش کتابخانه ای (اسنادی) بهره گرفته شده است. آمار و اطلاعات لازم از طریق تکمیل پرسشنامه های طراحی شده با مراجعه حضوری به بازدیدکنندگان از پارک های اثل گلی و باغلاباغی تبریز در فصل زمستان سال ۱۳۹۵ جمع آوری گردید. تعداد نمونه مورد بررسی شامل ۳۵۰ نفر برای پارک اثل گلی و ۲۰۳ نفر برای پارک باغلاباغی که با استفاده از فرمول کوکران و اطلاعات حاصله از ۳۰ پرسش نامه پیش آزمون شده به دست آمد، روش نمونه گیری مورد استفاده، نمونه گیری تصادفی ساده است. در این مطالعه

برای اندازه‌گیری میزان تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان از پرسشنامه انتخاب دوگانه دوبعدی استفاده شد که توسط هانمان (۱۹۸۴) با اصلاح و تعدیل پرسش‌نامه انتخاب دوگانه ارائه شد. این روش مستلزم تعیین و انتخاب یک پیشنهاد بیشتر به پیشنهاد اولیه می‌باشد که پیشنهاد مقدار بیشتر به جواب "بلی" و پیشنهاد کمتر به جواب "خیر" داده می‌شود. پرسش‌نامه مذکور در دو بخش طراحی گردید، در بخش اول اطلاعات مربوط به ویژگی‌های شخصی، اجتماعی و اقتصادی فرد پاسخ‌گو و در بخش دوم سؤالات مربوط به تمایل به پرداخت افراد مطرح گردید. در این بخش سه قیمت پیشنهادی به مقادیر ۵۰۰۰، ۱۰۰۰۰ و ۱۵۰۰۰ ریال به صورت سؤالات وابسته و مرتبط به هم مطرح گردید. این مقادیر بر اساس پیش‌آزمون انتخاب شدند. در نهایت داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و روش‌های آماری تحلیل شدند.

به منظور برآورد حجم نمونه آماری، ابتدا آمار گردشگران در محدوده تحقیق از سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اخذ شد. همان‌طور که مشاهده می‌شود ۰/۰۴ تفاضل نسبت واقعی صفت در جامعه (حافظ نیا، ۱۳۸۸: ۹۰) و ۰/۲۱ واریانس صفت در جامعه تعیین شد که پس از انجام یک پیش‌آزمون و تکمیل ۳۰ عدد پرسشنامه در پارک ائل‌گلی و باغ‌لاریباغی، با استفاده از فرمول، تعداد نمونه موردبررسی در پارک ائل‌گلی ۳۵۰ و در پارک باغ‌لاریباغی ۲۰۵ نفر تعیین شد. نمونه‌گیری از گردشگران به صورت تصادفی ساده به عمل آمده و مصاحبه از نمونه موردبررسی صورت گرفت. تعداد ۳۰ عدد از پرسشنامه‌های پارک ائل‌گلی و ۵۵ عدد از پاسخنامه‌های باغ‌لاریباغی به لحاظ ناقص بودن پاسخ‌ها، قابل استفاده نبوده است اما به دلیل اینکه در تحقیق حاضر، جمع‌آوری اطلاعات مستلزم صرف زمان و هزینه زیادتری است بنابراین با توجه به شرایط، به تعداد ۳۲۰ پرسشنامه برای پارک ائل‌گلی و ۱۵۰ پرسشنامه برای پارک باغ‌لاریباغی با سطح دقت مذکور بسنده شده است.

$$N = \frac{7426458.(1.96)^2.(0.21)}{7426458.(0.04)^2 + 1.96^2(0.21)} = 350$$

$$N = \frac{5324561.(1.96)^2.(0.21)}{5324561.(0.04)^2 + 1.96^2(0.21)} = 205$$

جهت اعتبار بیشتر، پرسشنامه با روش اعتبار محتوا موردبررسی قرار گرفت. جهت تضمین اعتبار محتوای پرسش‌نامه، با بهره‌گیری از روش دلفی از نظر متخصصان و اساتید دانشگاه استفاده شد. با کسب نظرات افراد یادشده، اصطلاحات لازم در سؤالات به عمل آمده و بدین ترتیب اطمینان حاصل گردید که پرسش‌نامه همان اهداف پژوهش موردنظر را می‌سنجند. یکی از روش‌های محاسبه قابلیت پایایی ضریب آلفای کرونباخ^۱ می‌باشد؛ که برای محاسبه آن در این پژوهش، مطالعه‌ای مقدماتی با توزیع ۳۰ پرسشنامه در قالب پیش‌آزمون استفاده شده است. سپس با استفاده از نرم‌افزار spss مقدار آلفا، برای پرسشنامه‌ها ۰/۷۵ به دست آمد. در پژوهش‌های علوم انسانی، ضریب آلفای بالاتر از ۰/۷ قابل قبول می‌باشد (آذر و مومنی، ۱۳۹۲: ۳۰). لذا با توجه به اینکه آلفای پرسشنامه بیش از ۰/۷ می‌باشد، می‌توان پایایی پرسشنامه‌های مذکور را مطلوب ارزیابی کرد.

محدوده مورد مطالعه

تبریز مرکز استان آذربایجان شرقی، در منطقه‌ای به وسعت ۱۵۰ کیلومتر مربع گسترده شده است. این شهر از شمال به کوه عینالی، از غرب به جلگه تبریز و از جنوب به دامنه‌های کوه سهند محدود شده است. دارای زمستان سرد و سخت و طولانی بوده و به علت وجود سلسله کوه‌های غربی ایران که چون سد مانع نفوذ هوای مرطوب مدیترانه به داخل ایران می‌گردد، بارنگی‌ها اکثراً به صورت برف بوده و به‌طور کلی در این منطقه فصل بهار کوتاه فصول زمستان و تابستان را از هم جدا می‌سازد (زنده‌دل، ۱۳۷۶: ۵۴). ایل‌گلی یا شاه‌گلی یکی از مهم‌ترین گردشگاه‌های شهر تبریز است که در جنوب

شرق آن و در ۷ کیلومتری مرکز شهر واقع شده است. این مکان در زمان آق قویونلوها ایجاد شده و در دوره صفویان گسترش یافته است. عمق دریاچه شاه گلی ۱۲ متر است. همچنین شهر بازی و نیز مسافرخانه‌های متعددی در داخل این گردشگاه وجود دارد. با احداث هتل پارس ایل گلی، این گردشگاه جنبه جهانی پیدا کرده است. پارک سیاحتی، تفریحی باغلاباغی که پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال‌های ابتدایی دهه هفتاد خورشیدی، در شهر تبریز احداث گردیده است، یکی از ۳ پارک مهم این شهر است (اٹل گلی، باغلاباغی و باغ گلستان).

بحث و یافته‌ها

به منظور برآورد ارزش تفریحی پارک‌های ایل گلی و باغلاباغی برای مقایسه تطبیقی این دو پارک بر اساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش، پرسشنامه‌ای تدوین و به‌طور تصادفی در بین بازدیدکنندگانی که توانایی مالی در خصوص پرداخت هزینه ورودی بر آن‌ها مترتب بود، توزیع گردید و عوامل تبیین‌کننده تمایل به پرداخت افراد در مطالعه حاضر، متغیرهای سن، جنسیت، تحصیلات، شغل، تعداد افراد خانوار، میزان درآمد خانوارها و میزان رضایت بازدیدکنندگان بوده است. نتایج آماری بررسی پرسشنامه‌های پارک اٹل گلی و باغلاباغی در جدول ۱، ارائه شده است.

جدول شماره ۱. توصیف آماری متغیرهای منتخب

اٹل گلی				
متغیرها	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
سن پاسخگویان	۳۰	۱۵/۱۹	۲۰	۸۰
سال‌های تحصیل پاسخگویان	۱۲	۴/۲	۵	۲۲
اندازه خانوار	۴	۲/۶۵	۲	۶
درآمد ماهانه پاسخگویان (ریال)	۸۰۰۰۰۰۰	۲۳۵۸۴۲۰	۴۰۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰۰۰
باغلاباغی				
متغیرها	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
سن پاسخگویان	۳۲	۱۱,۲۳	۱۴	۷۹
سال‌های تحصیل پاسخگویان	۱۴	۳	۶	۱۸
اندازه خانوار	۳	۱/۴	۱	۶
درآمد ماهانه پاسخگویان	۹۱۵۰۰۰۰	۸۲۱۷۵۵	۳۵۰۰۰۰۰	۲۸۰۰۰۰۰۰

در پارک اٹل گلی ۶۶ درصد و در پارک باغلاباغی ۶۰ درصد از پاسخگویان را مرد تشکیل دادند. نتایج حاصل از تمایل به پرداخت افراد در پارک اٹل گلی و باغلاباغی در جدول ۲ آورده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود در پارک اٹل گلی ۱۱۰ نفر (۳۵ درصد) در پارک باغلاباغی ۵۱ نفر (۳۳ درصد) اولین پیشنهاد را نپذیرفتند و تمایلی به پرداخت ۱۰۰۰۰ ریال به عنوان ورودی برای استفاده از این پارک‌ها نداشتند. درحالی‌که در اٹل گلی ۲۱۰ نفر (۶۵ درصد) و در باغلاباغی ۹۹ نفر (۶۷ درصد) آن را پذیرفتند. هنگامی که پیشنهاد پایین‌تر (۵۰۰۰ ریال) ارائه شد، در اٹل گلی ۱۵ نفر (۶ درصد) و در باغلاباغی ۲۱ نفر (۱۴ درصد) پیشنهاد دوم را نپذیرفتند درحالی‌که در اٹل گلی ۹۵ نفر و در باغلاباغی ۳۰ آن را پذیرفتند. آن دسته از پاسخ‌دهندگانی که اولین پیشنهاد (۱۰۰۰۰ ریال) را پذیرفتند در گروه پیشنهاد بالاتر قرار گرفتند که آیا حاضر به پرداخت ۱۵۰۰۰ ریال برای بازدید از پارک‌های مورد مطالعه هستند؟ در اٹل گلی ۱۲۹ نفر (۳۸ درصد) و در باغلاباغی ۴۷ نفر (۳۲ درصد) پیشنهاد سوم را نپذیرفته‌اند؛ اما در اٹل گلی ۸۱ نفر (۲۷ درصد) و در باغلاباغی ۵۲ نفر (۳۵ درصد) این پیشنهاد را پذیرفتند. نتایج نشان می‌دهد که مردم راضی به پرداخت مبلغی جهت استفاده از این پارک‌ها می‌باشند به طوری که ۶۵ درصد بازدیدکنندگان از پارک اٹل گلی و ۶۷ درصد از بازدیدکنندگان پارک باغلاباغی، حاضر به پرداخت مبلغی جهت استفاده از این پارک‌ها هستند.

جدول شماره ۲. وضعیت پاسخگویی به سه مبلغ پیشنهادی برای محاسبه ارزش پارک‌های ائل گلی و باغلاباغی

ائئل گلی				
وضعیت پذیرش		مبلغ پیشنهادی اولیه (ریال ۱۰۰۰۰)	پیشنهاد پایین (ریال ۵۰۰۰)	پیشنهاد بالا (ریال ۱۵۰۰۰)
پذیرش مبلغ پیشنهادی	تعداد	۳۱۰	۹۵	۸۱
	درصد	۶۵	۲۹	۲۷
عدم پذیرش مبلغ پیشنهادی	تعداد	۱۱۰	۱۵	۱۲۹
	درصد	۳۵	۶	۳۸
جمع	تعداد	۳۳۰	۱۱۰	۲۱۰
	درصد	۱۰۰	۳۵	۶۵
باغلاباغی				
وضعیت پذیرش		مبلغ پیشنهادی اولیه (ریال ۱۰۰۰۰)	پیشنهاد پایین (ریال ۵۰۰۰)	پیشنهاد بالا (ریال ۱۵۰۰۰)
پذیرش مبلغ پیشنهادی	تعداد	۹۹	۳۰	۵۲
	درصد	۶۷	۱۹	۳۵
عدم پذیرش مبلغ پیشنهادی	تعداد	۵۱	۲۱	۴۷
	درصد	۳۳	۱۴	۳۲
جمع	تعداد	۱۵۰	۵۱	۹۹
	درصد	۱۰۰	۳۳	۶۷

نتایج حاصل از برآورد الگوی لججیت در جدول شماره ۳ آورده شده است. نتایج حاصل از آزمون تجزیه واریانس نشان داد که بین متغیرهای توضیحی مورد استفاده در الگو هم خطی وجود ندارد. به گونه‌ای که ضریب همبستگی دوجه‌دوی هیچ‌کدام از متغیرهای مستقل بیش از ۵۰ درصد نبود. مقدار آماره LM2 در الگوی پردازش شده برابر با ۷/۳ است و از آنجاکه ارزش احتمال این آماره برابر با ۰/۲۵ می‌باشد فرض وجود واریانس همسانی در مدل پذیرفته می‌شود (Whistler, 1999:37). در پارک ائل گلی مقدار آماره نسبت راست نمایی (LR) در درجه آزادی ۷ برابر با ۱۳۲/۰۷ است و در پارک باغلاباغی این مقدار برابر با ۱۴۱/۸۰ است و از آنجاکه این مقدار بالاتر از مقدار ارزش احتمال (P-VALUE) ارائه شده می‌باشد، لذا کل الگوی برآوردی از لحاظ آماری در سطح ۱ درصد معنی‌دار می‌باشد. همان‌طور که جدول زیر نشان می‌دهد ضرایب برآورد شده برای متغیرهای توضیحی قیمت پیشنهادی، اندازه خانوار، میزان رضایت بازدیدکنندگان و درآمد در سطح ۵ درصد و برای متغیرهای تعداد سال‌های تحصیل در سطح ۱ درصد از لحاظ آماری معنی‌دار می‌باشند. متغیرهای سن و جنسیت در سطوح مشخص معنی‌دار نمی‌باشند ولی عوامل مؤثر در پردازش مدل لججیت می‌باشند. متغیرهای تعداد سال‌های تحصیل، جنسیت، میزان رضایت بازدیدکنندگان و درآمد دارای اثر مثبت و متغیرهای اندازه خانوار و قیمت پیشنهادی دارای اثر منفی بر تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان از پارک‌های ائل گلی و باغلاباغی می‌باشند. کشش کل وزنی مربوط به متغیر درآمد، سن و تعداد سال‌های تحصیل در این پارک‌ها نشان می‌دهد که با ثابت بودن سایر عوامل افزایش یک درصدی در درآمد، سن بازدیدکنندگان و تعداد سال‌های تحصیل احتمال پذیرش تمایل به پرداخت در پارک ائل گلی به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۱ و ۱/۱۷ درصد و در پارک باغلاباغی به ترتیب ۰/۱۳۱، ۰/۳۷۴ و ۱/۳۱ درصد افزایش می‌یابد. مقادیر کشش مورد بررسی برای دو متغیر مستقل اندازه خانوار و قیمت پیشنهادی احتمال پذیرش تمایل به پرداخت در بازدیدکنندگان پارک ائل گلی ۰/۶۶ و ۰/۳۹ و برای پارک باغلاباغی به ترتیب ۰/۲۹۷ و ۰/۵۹۷ درصد کاهش می‌یابد. مقدار اثر نهایی متغیر جنسیت نشان می‌دهد احتمال پرداخت زنان نسبت به مردان در پارک ائل گلی ۳/۲ درصد و در پارک باغلاباغی ۴/۴ درصد بیشتر است. اثر نهایی مربوط به سن، درآمد، تحصیلات و میزان

رضایت بازدیدکنندگان نشان می دهد که با افزایش یک واحد، متغیرهای مذکور احتمال پذیرش تمایل به پرداخت توسط بازدیدکننده در ائل گلی به ترتیب ۰/۲۵، ۰/۱۹، ۰/۹۸ و ۰/۶۱ درصد و در پارک باغلاباغی به ترتیب ۰/۱۳۸، ۰/۶۱، ۰/۲۹۸ و ۰/۴۷ درصد افزایش می یابد. اثر نهایی دو متغیر قیمت پیشنهادی و اندازه خانوار در هر دو پارک نیز نشان می دهد که افزایش یک واحد متغیرهای فوق منجر به کاهش احتمال پذیرش تمایل به پرداخت در بازدیدکننده پارک ائل گلی به اندازه ۰/۵۱ و ۱۷ درصد و در بازدیدکننده پارک باغلاباغی به اندازه ۰/۱۲ و ۱۳۴ می شود.

جدول شماره ۳. نتایج حاصل از برآورد الگوی لجیت جهت محاسبه ارزش تفریحی پارک ائل گلی

متغیرها	مقدار ضرایب برآورد شده	ارزش آماری T	کشش کل وزنی	اثر نهایی
عرض از مبدأ	-۷/۹۵	-۳/۵۶	-۱/۷۳	-
میزان رضایت بازدیدکنندگان	۲/۹	۲/۲۰	۰/۰۷۶	۰/۶۱
جنسیت	-۱/۷	-۱/۹۷	-۰/۱۷	-۰/۳۲
تحصیلات	۰/۴۹	۴/۶۴	۱/۱۷	۰/۰۹۸
اندازه خانوار	-۰/۶۹	-۲/۷	-۰/۶۶	-۰/۱۷
درآمد	۰/۰۰۷۴	۴/۱۳	۰/۸۶	۰/۰۰۱۹
سن	۰/۰۹۹	۲/۷۱	۰/۸۱	۰/۰۲۵
قیمت پیشنهادی	-۰/۰۰۰۲۳۱	-۲/۰۰۵۹	-۰/۳۹	-۰/۰۰۰۰۵۱

Likelihood Ratio Test: 132/077 Percent Of Right Prediction: 0.076
Mcfadden R²: 0.65 Esterrela R²: 0.066 Maddala R²: 0.81

جدول شماره ۴. نتایج حاصل از برآورد الگوی لجیت جهت محاسبه ارزش تفریحی پارک باغلاباغی

متغیرها	مقدار ضرایب برآورد شده	ارزش آماری T	کشش کل وزنی	اثر نهایی
عرض از مبدأ	-۸،۲۵	-۲،۱۲	-۰،۷۲۲	-
میزان رضایت بازدیدکنندگان	۲،۵	۲،۱۹	۰،۰۶۰	۰،۴۷
جنسیت	-۲،۱	۰،۲۱	-	۰،۰۴۴
تحصیلات	۱،۲۳	۳،۶	۱،۳۱	۰،۲۹۸
اندازه خانوار	-۰،۰۸۷	-۲،۱۵	-۰،۳۹۷	-۰،۱۳۴
درآمد	۰،۰۰۱۳	۲،۳۲	۰،۱۳۱	۰،۰۰۰۶۱
سن	۰،۰۶	۱،۴۱	۰،۳۷۴	۰،۰۱۳۸
قیمت پیشنهادی	-۰،۰۱۵۷	-۱،۹۴	-۰،۵۹۷	-۰،۰۰۱۲

Likelihood Ratio Test: 141.80 Percent Of Right Prediction: 0.071
Mcfadden R²: 0/57 Esterrela R²: 0.073 Maddala R²: 0.69

میانگین تمایل به پرداخت برای تفریح در پارک ائل گلی با استفاده از رابطه زیر به دست می آید:

$$a = -7.95 + 0.099AGE + 2.9CON + 0.49EDU - 0.069FN - 1.7GEN + 0.00013REV - 0.000221BID$$

$$a = -7.95 + 0.099(30) + 2.9(2) + 0.49(12) - 0.069(4) - 1.7(1) + 0.00013(8000000) - 0.000221BID$$

$$a = 426540 - 0.00221BID$$

$$WTP = \int_{0}^{150000} \frac{1}{1 + \exp(-(426540 - 0.00221 \cdot a))} da = 12000$$

$$WTP(peryear) = 12000 \cdot 12 = 144000$$

میزان میانگین تمایل به پرداخت در بین گردشگران پرسش شونده برای تفریح در این جاذبه طبیعی، ۱۴۴۰۰۰ ریال محاسبه می گردد:

لذا ارزش تفریحی سالانه این پارک طبق رابطه زیر محاسبه می‌گردد:

(میانگین تمایل به پرداخت * تعداد بازدیدکنندگان سالانه) = ارزش تفریحی پارک ائل گلی

$$1206941512 = (144000 * 7426458) = \text{ارزش تفریحی پارک ائل گلی}$$

ارزش تفریحی سالانه پارک ائل گلی ۱,۰۶۹,۴۰۹,۹۵۲,۰۰۰ میلیارد ریال برآورد گردید.

میانگین تمایل به پرداخت برای تفریح در پارک باغلاباغی در زیر به دست می‌آید:

$$a = -8.25 + 0.06AGE + 2.5CON + 1/23EDU - 0.087FN - 2/1GEN + 0.0013REV - 0.0157BID$$

$$a = -7.95 + 0.099(32) + 2.9(2) + 0.49(14) - 0.069(3) - 1.7(1) + 0.00013(9150000) - 0.0157BID$$

$$a = 175625 - 0.0157BID$$

$$WTP = \int_{5000}^{15000} \frac{1}{1 + \exp(-(175625 - 0.0157 * a))} da = 10000$$

$$WTP(\text{per year}) = 10000 * 12 = 120000$$

میزان میانگین تمایل به پرداخت در بین گردشگران پرسش‌شونده برای تفریح در این پارک، ۱۲۰۰۰ ریال محاسبه می‌گردد:

لذا ارزش تفریحی سالانه این منطقه طبق رابطه زیر محاسبه می‌گردد:

(میانگین تمایل به پرداخت * تعداد بازدیدکنندگان سالانه) = ارزش تفریحی پارک باغلاباغی

$$63894732000 = (12000 * 5324561) = \text{ارزش تفریحی پارک باغلاباغی}$$

ارزش تفریحی سالانه پارک باغلاباغی ۶۳,۸۹۴,۷۳۲,۰۰۰ میلیارد ریال برآورد گردید.

نتیجه‌گیری

در این پژوهش به تعیین ارزش تفریحی دو پارک مهم شهر تبریز؛ ائل گلی و باغلاباغی برحسب اینکه آیا مردم راضی به پرداخت مبلغی به عنوان قیمت ورودی برای استفاده از این محیط تفریحی هستند، پرداخته‌ایم؛ بنابراین با به‌کارگیری روش CVM بر مبنای رجحان عمومی و تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان این مهم انجام گرفت. نظر اساسی این است که مردم قادرند بخش وسیعی از معیارهای محیطی را به معیار پولی انتقال دهند که نشان‌دهنده ارزش‌گذاری آن‌ها برای منابع زیست‌محیطی است. با این که ایران کشوری در حال توسعه با سطح درآمد متوسط است، نتایج نشان می‌دهد که مردم راضی به پرداخت مبلغی برای استفاده از پارک‌های جنگلی و حفاظت مناسب زیست‌محیطی هستند، به‌طوری که ۶۵ درصد بازدیدکنندگان پارک ائل گلی و ۶۷ درصد از بازدیدکنندگان پارک باغلاباغی مایل به پرداخت مبلغی برای استفاده تفریحی از این پارک‌ها هستند. در این پژوهش متوسط WTP هر نفر برای بهره‌گیری و استفاده از محوطه تفریحی پارک ائل گلی ۱۲۰۰۰ ریال برای هر نفر و محوطه تفریحی باغلاباغی ۱۰۰۰۰ ریال برآورد شده است. همچنین ارزش کل تفریحی سالانه پارک ائل گلی ۱,۰۶۹,۴۰۹,۹۵۲,۰۰۰ میلیارد ریال و ارزش کل تفریحی سالانه پارک باغلاباغی ۶۳,۸۹۴,۷۳۲,۰۰۰ میلیارد ریال برآورد شده که نشان‌دهنده اهمیت قابل توجه بازدیدکنندگان به اماکن تفریحی شهری است. نتایج بررسی‌ها همچنین بیانگر این است که متغیرهای مبلغ پیشنهادی و درآمد افراد از نظر آماری در سطح ۱ درصد معنی‌دار شده است. مهم‌ترین عوامل مؤثر در میزان WTP افراد برای بهره‌برداری و استفاده از این دو پارک بوده است، میزان تحصیلات، سن و جنس فاکتورهایی است که در رده‌های بعدی تأثیرگذاری بر میزان WTP افراد می‌باشد و از نظر آماری در سطح ۵ درصد معنی‌دار شده است. نتایج استنباطی حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که متغیرهای درآمد، سطح تحصیلات، سن و جنسیت افراد و میزان رضایت بازدیدکنندگان اثر معنی‌دار و مثبتی بر تمایل به پرداخت افراد جهت بازدید از پارک‌های ائل گلی و باغلاباغی دارند و متغیرهای قیمت پیشنهادی و اندازه خانوار اثر منفی بر تمایل به

پرداخت بازدیدکنندگان از این پارک‌ها دارد. با توجه به نتایج برآورد ضریب‌ها، یکی از مهم‌ترین عوامل برای پذیرش مبالغ پیشنهادی در پارک‌های موردپژوهش درآمد بازدیدکنندگان بوده است که در صورت افزایش درآمد مردم است که آن‌ها حاضر به پرداخت مبالغ بیشتر برای بهره‌مندی از این مواهب طبیعی هستند. از دیگر نتایج این مطالعه، تأثیر افزایش سطح تحصیلات افراد بر احتمال تمایل به پرداخت آن‌ها به‌منظور استفاده از پارک‌های جنگلی است که دلیل آن آگاهی بیشتر قشر تحصیل کرده از موهبت‌های زیست‌محیطی و حفظ آن‌هاست که این مسئله از نتایج غیرمستقیم افزایش سطح تحصیلات و آگاهی می‌باشد. از جمله نتایج این تحقیق این است که با بالا رفتن سن افراد میزان تمایل به پرداخت افراد هم افزایش می‌یابد. این نشان‌دهنده آن است که با افراد با سن بالا نیاز و انگیزه بیشتری برای بازدید از پارک‌ها دارند و باید برای تأمین نیاز این افراد برنامه‌ریزی‌های مناسبی انجام شود. در خصوص علامت متغیرها، در مورد متغیر جنس یک تفاوت میان مطالعات صورت گرفته در میان کشورهای درحال توسعه و توسعه‌یافته مشاهده می‌شود. به این ترتیب که در مطالعات (Brouwer(2006)، Jin et al (2006)، Johnson and Baltodano(2004) که در جوامع توسعه‌یافته صورت گرفت، مشخص گردید که تمایل به پرداخت مردان در مقایسه با زنان بالاتر است. در حالی که مطالعه Whitington et al (1990) که در کشور درحال توسعه هائیتی صورت گرفت و مطالعه عسگری و مهرگان (۱۳۸۰) و همچنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تمایل به پرداخت زنان در مقایسه با مردان بالاتر است. در مورد متغیر بعد خانوار نیز نتایج متفاوتی وجود دارد. یافته‌های پژوهش حاضر و مقاله Johnson and Baltodano(2004) نشان داد که بعد خانوار اثر منفی بر تمایل به پرداخت افراد دارد؛ در حالی که بر اساس نتایج Amigues et al(2002) مشخص گردید که خانوارهای دارای ابعاد بالاتر، از تمایل به پرداخت بالاتر برخوردارند. میزان رضایت بازدیدکنندگان از جمله متغیرهای مهمی هست که تأثیرات بالقوه فراوانی در افزایش تمایل به پرداخت آنان دارد و بنابراین باید با افزایش کیفیت ساختار پارک‌ها و ایجاد محیطی پرنشاط رضایت این افراد را تأمین نمود. ولی با افزایش متغیرهای قیمت‌های پیشنهادی و اندازه خانوار، انگیزه افراد برای بازدید از پارک‌ها و تمایل به پرداخت آن‌ها، کاهش می‌یابد؛ بنابراین باید قیمت‌های پیشنهادی متناسب با سطح درآمد و توان مالی بازدیدکنندگان تعیین شود. مقایسه تطبیقی تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان در پارک‌های ایل گلی و باغلاباغی به ما معلوم می‌دارد که با توجه به متغیرهای سنجش شده تفاوت چندان قابل ملاحظه‌ای بین دو پارک موردنظر وجود ندارد و تقریباً در موارد سنجش شده نتایج یکسانی از این مقایسه با احتساب تفاوت جزئی در بین دو پارک به دست آمد.

با توجه به نتایج و یافته‌های مطالعه و همچنین شرایط موجود در پارک‌های مورد مطالعه، راهکارها و پیشنهادها زیر در جهت حفاظت از پارک ائل گلی و باغلاباغی و پایداری آن ارائه می‌شود:

- سیاست‌های توسعه فعالیت‌های تفرجگاهی و گردشگری در پارک ائل گلی و باغلاباغی بایستی با حفظ استانداردهای محیط زیستی، حفاظت از پارک و جلوگیری از تخریب صورت گیرد.
- با توجه به اثر مثبت سال‌های تحصیل و در نتیجه بالا بودن سطح اطلاعات خانوارها نسبت به پارک ائل گلی بر احتمال تمایل به پرداخت خانوارها جهت تفریح در پارک ائل گلی و باغلاباغی توصیه می‌شود که گسترش سطح اطلاعات و آگاهی مردم نسبت به این پارک‌ها مورد توجه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان از طرق مختلف نظیر وسایل ارتباط جمعی، بروشور و تبلیغات مؤثر قرار گرفته و سرمایه‌گذاری‌های لازم در این باره صورت گیرد.
- ارزش کل تفریحی سالانه پارک ائل گلی ۱,۰۶۹,۴۰۹,۹۵۲,۰۰۰ میلیارد ریال و ارزش کل تفریحی سالانه پارک باغلاباغی ۶۳,۸۹۴,۷۳۲,۰۰۰ میلیارد ریال برآورد شده که رقم قابل توجهی است و اهمیت حفاظت از پارک را توسط سیاست‌گذاران و مسئولین مرتبط به‌ویژه سازمان شهرداری تبریز را بیان می‌کند.
- با توجه به ارزش تفریحی بالای پارک ائل گلی و باغلاباغی بنا به نظرات گردشگران و نیز بالا بودن توان بالقوه این

پارک‌ها در زمینه افزایش جذب گردشگر، پیشنهاد می‌شود که برای جلب نظر مساعد بازدیدکنندگان، بالا بردن رفاه گردشگران و افزایش دفعات بازدید گردشگران از این پارک، اقداماتی از سوی مسئولان ذی‌ربط به انجام رسد که از آن جمله می‌توان ایجاد سرویس‌های بهداشتی به تعداد مناسب، امکان دسترسی به راهنما، توزیع بروشورها و کتابچه‌های راهنمای پارک‌ها میان بازدیدکنندگان را نام برد. همچنین، لازم است سیاست‌های توسعه فعالیت‌های تفرجگاهی و گردشگری با حفظ استانداردهای محیط زیستی و ایجاد سازوکارهایی برای بازگشت درآمد به‌دست‌آمده از اکو توریسم به مناطق موردنظر موردتوجه مسئولان مربوط قرار گیرد.

در پایان می‌توان گفت که هرچند پرداخت ورودی پشتوانه مناسبی برای احداث و نگهداری مناطق تفریحی نیست، اما دریافت ورودی، حساسیت بازدیدکنندگان را نسبت به سلامت سازه‌های تفرجگاه‌ها یا پاکیزه و بهداشتی بودن تسهیلات پیش‌بینی‌شده، افزایش می‌دهد و آنان را نسبت به عملکرد ضعیف مدیریت یا رفتارهای نامناسب دیگران مانند صدمه زدن به سازه‌های تفرجی، نگهداری درختان، پراکنده کردن زباله‌ها، هدر دادن آب شرب و... حساس می‌کند و زمینه مدیریت مشارکتی در منطقه را فراهم می‌سازد.

منابع

- ۱) آذر، عادل و مومنی، منصور (۱۳۹۲) آمار و کاربرد آن در مدیریت، جلد اول، چاپ دوم، تهران: انتشارات سمت.
- ۲) امیرنژاد، حمید و خلیلیان، صادق (۱۳۸۵) برآورد ارزش تفریحی جنگل‌های شمال ایران با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط CVM پارک جنگلی سی‌سنگان نوشهر، فصلنامه منابع طبیعی ایران، تیر ۱۳۸۵، سال ۲، شماره ۲، صص. ۱۶-۱.
- ۳) امینی، عباس و شهبازی، زینب (۱۳۹۴) برآورد ارزش تفریحی جنگل‌های بلوط شهرستان‌های سیروان و چرداول با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط، فصلنامه برنامه‌ریزی فضایی، بهار ۱۳۹۴، سال ۵، شماره ۱، صص. ۴۷-۲۷.
- ۴) پاپلی یزدی، محمدحسین و سقایی، مهدی (۱۳۸۵) گردشگری ماهیت و مفاهیم، چاپ اول، تهران: انتشارات سمت.
- ۵) یخشکی، علی (۱۳۵۳) مقدمه‌ای بر پارک‌های ملی و جنگلی ایران، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ۶) تقوایی، مسعود؛ وارثی، حمیدرضا؛ صفراآبادی، اعظم (۱۳۹۱) عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری شهری کرمانشاه، فصلنامه جغرافیای ایران، تابستان ۱۳۹۱، سال ۳، شماره ۴۳، صص. ۷۸-۶۲.
- ۷) جعفری، علی؛ یارعلی، نبی‌الله؛ باقری، لیلا (۱۳۹۲) برآورد ارزش اقتصادی منطقه گردشگری کهمان استان لرستان با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط، فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، زمستان ۱۳۹۲، سال ۴، شماره ۱۴، صص. ۸۱-۷۱.
- ۸) حافظ نیا، محمدرضا (۱۳۸۸) مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، چاپ دوم، تهران: انتشارات سمت.
- ۹) حکمتی، جواد (۱۳۸۹) مهندسی فضای سبز، چاپ اول، تهران: انتشارات سپهر.
- ۱۰) حیدری چپانه، رحیم (۱۳۸۷) مبانی برنامه‌ریزی صنعت گردشگری، چاپ اول، تهران: انتشارات سمت.
- ۱۱) خداوردی‌زاده، محمد؛ حیاتی، باب‌اله؛ کاووسی کلاشمی، محمد (۱۳۸۷) برآورد ارزش تفرجی روستای توریستی کندوان آذربایجان شرقی با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط، فصلنامه علوم محیطی، تابستان ۱۳۸۷، دوره ۵، شماره ۴، صص. ۱۱۴-۱۲۵.
- ۱۲) زنده‌دل، حامد (۱۳۷۶) مجموعه ایران‌گردی همدان، چاپ اول، همدان: نشر ایران‌گردی.
- ۱۳) عسگری، علی و مهرگان، نادر (۱۳۸۰) برآورد تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان میراث تاریخی - فرهنگی با استفاده از CVM نمونه موردی: گنج‌نامه همدان، فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی، تابستان و پاییز ۱۳۸۰، سال ۳، شماره ۱، صص. ۱۱۵-۹۳.
- ۱۴) فتاحی، احمد؛ قزل سفلو، نفیسه؛ رضوانی، محمد؛ حسینی، کلثوم (۱۳۹۳) ارزش‌گذاری تفرجگاه‌های طبیعی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: پارک جنگلی چهل چای)، فصلنامه راهبردهای توسعه روستایی، بهار ۱۳۹۳، دوره ۱، شماره ۱، صص. ۱۴-۱.
- ۱۵) قاضی، مرتضی (۱۳۸۷) برآورد ارزش تفریحی پارک ساعی در تهران با استفاده از روش ارزش‌گذاری مشروط، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته اقتصاد، به راهنمایی علی امامی میبدی، دانشکده اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبائی.
- ۱۶) قرخلو، مهدی (۱۳۸۵) جغرافیای جهانگردی و برنامه‌ریزی اوقات فراغت، چاپ اول، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.

- ۱۷) کردوانی، پرویز و مورد غفاری، ونوس (۱۳۹۰) گردشگری و رویکرد نوسازی در بافت‌های تاریخی شهری نمونه موردی: اصفهان، فصلنامه جغرافیای سرزمین، تابستان ۱۳۹۰، سال ۴، شماره ۳۰، صص. ۳۲-۱۹.
- ۱۸) کیانی سلمی، صدیقه (۱۳۹۵) برآورد ارزش تفریحی و شناسایی عوامل مؤثر بر تمایل به پرداخت پارک‌های طبیعی شهری به روش ارزش گذاری مشروط (CVM)، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، تابستان ۱۳۹۵، سال ۸، شماره ۲۶، صص. ۴۲-۳۱.
- ۱۹) مجنونیان، هادی (۱۳۷۴) مباحثی پیرامون پارک‌ها، فضای سبز و تفرجگاه‌ها، چاپ اول، تهران: انتشارات سازمان پارک‌ها و فضای سبز.
- ۲۰) موحد، علی و دولت‌شاه، صدیقه (۱۳۹۰) بررسی ظرفیت‌های گردشگری جهت توسعه گردشگری شهری خرم‌آباد، فصلنامه جغرافیا و آمایش سرزمین، پاییز ۱۳۹۰، سال ۳، شماره ۱، صص. ۴۱-۲۵.
- ۲۱) یغفوری، حسین؛ تقی‌زاده، زهرا؛ رحیمی، دانا (۱۳۹۰) راهبردهای گردشگری در ایران و تأثیر آن بر اقتصاد کلان شهرها، اولین کنفرانس اقتصاد شهری ایران، ۱۹ آذرماه ۱۳۹۰، دانشگاه فردوسی مشهد، صص. ۱۴-۱.
- 22) Alberini, Anna. & Krupnick, Alan. (2002) 'Valuing the health effects of pollution', in T. Tietenberg and H. Folmer (eds) (2002) *The International Yearbook of Environmental and Resource Economics 2002/2003*, Cheltenham, UK and Northampton, MA: Edward Elgar.
- 23) Asafu- Adjaya, John. (2000) *Environmental Economics: An Introduction for the Non- Economist* (Singapore/ River Edge, N.J., World Scientific publishing), *Asia-Pacific Development Journal*, Vol.7, No.2, pp.3-24.
- 24) Amirnejad, Hamid. & Khalilian, sadegh. & Assareh, Mohammad. & Ahmadian, Majid. (2006) Estimating the existence Value of north of iran by using a contingent valuation method, *Ecological Economics Sciences Journal*, Vol.58, No.4, pp. 665-667.
- 25) Chanel, Olivier. & Faugere, Elsa. & Geniaux, Ghislain. & Kast, Robert. & Luchini, Stéphane. & Scapocchi, Pascale. (2004) Economic valuation of air pollution effects: evidence from a cantextual CV survey, *Groupeement de Recherche en Economie*, pp.1-33.
- 26) Dasgupta, Susmita. & Hamilton, Kirk. & Wheeler, David. (2004) *Air Pollution During Growth: Accounting for governance and Vulnerability*, World Bank Policy Research Working Paper, No.3383. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/14162> License: CC BY 3.0 IGO."
- 27) Guo, Zhongwei. & Xiao, Xiangming. & Gan, Yaling. & Zheng, Yuejun. (2001) Ecosystem functions, services and their values a case study in Xingshan country of China, *Ecological Economics Sciences Journal*, Vol.3, No.9, pp.130-145.
- 28) Gurluk, Serkan. (2006) The Estimation of Ecosystem Services Value in the Region of Misi Rural Development Project: Results from a Contingent Valuation Survey, *Journal of Forest Policy and Economics*, Vol.9, No.2, pp.209-218.
- 29) Hakim, Arif Rahman. (2011) Economic valuation of nature -based tourism object in Ravapening, Indonesia: an application of travel cost and contingent valuation method. *Journal of Sustainable Development*, Vol.4, No.2, pp.91-101.
- 30) Haneman, Michael. (1984) Welfare evaluation in contingent valuation experiments with discrete responses. *American Journal of Agricultural Economics*, Vol.3, No.7, pp.332-341.
- 31) Judge, George. & Carter, Hill. & William, Griffiths. & Helmut, Lutkepol. & Tsoung Chao, Lee. (1982) *Intruduction to the theory and practice of econometrics*. New York: Wiley.
- 32) Krieger, Dougla. (2001) Economic value of forest ecosystem services: A review, the wilderness society, Washington, D.C, U.S.A.
- 33) Lee, Choong. & Han, Sang. (2002) Estimating the use and preservation values of national parks tourism resources using a contingent valuation method. *Tourism Management*, Vol.2, No.3, pp.531-540.
- 34) Majumdar, Suman. & Deng, Jinyang. & Zhang, Yaoqi. & Pierskalla, Chad. (2011) Using contingent valuation to estimate the willingness of tourist to pay for urban forest: a study in Savanah, Goergia. *Urban Forestry & Urban Greening Sciences Journal*, Vol.10, No.4, pp.275-282.
- 35) Reynisdottir, Maria. & Song, Haiyan. & Agrusa, Jerome. (2008) Willingness to Pay entrance fees to natural attractions: An Icelandic case study. *Tourism Management*, Vol.29, No.6, pp.1076-1083
- 36) Salazar, delSaz. & Menendez, Leandro Garcia. (2005) Estimating the Non-market Benefits of an Urban Park: Does Proximity Matter?, *Land Use Policy*, Vol.4, No.1, pp.241-296.
- 37) Sharpley, Richard. (2002) Rural tourism and the challenge of tourism diversification. *Tourism Management*, Vol.15, No.3, pp.230-250.
- 38) Sattout, Elsa. & Talhouk, Salma. & Caligari, Peter. (2007) Economic value of cedar relics in Lebanon: An application of contingent valuation method for conservation. *Ecological Economics*, Vol.61, No.2-3, pp.315-322.

- 39) UNWTO. (2014) WTO Basic Documents, Madrid: UNWTO, <http://www.world-tourism.org/market-research>.
- 40) Vassanadumrongdee, Sjitra. & Shunji, Matsuoka. (2005) Risk Perceptions and Value of a Statistical Life for Air Pollution and Traffic Accident: Evidence from Bangkok, Thailand, *The Journal of Risk and Uncertainty*, Vol.3, No.4, pp.261-287.
- 41) Venkatachalam, Lakshmanan. (2003) The contingent valuation method: a review. *Environmental impact assessment review*, Vol.2, No.4, pp.89-124.
- 42) Whistler, David. (1999) *An Introductory Guide to SHAZAM*. www. Shazam. Econ. ubc.Ca. Logit Test for Heteroskedasticity.
- 43) Whittington, Dale. & Briscoe, John. & Mu, Xinming. & Barron, William. (1990) Estimating the willingness to pay for water services in developing countries: A case study of the use of contingent valuation surveys in southern Haiti. *Economic Development and Cultural Change Sciences Journal*, Vol.38, No.2, pp.293-311.

